



Utrecht, 21 november 2013

Hoe belangrijk vindt u de zorgvrijwilliger in uw gemeente?

Door de transitie van de Jeugdzorg en de AWBZ naar de Wmo met de daarbij aangekondigde bezuinigingen staat de gemeente de komende jaren voor de gigantische uitdaging om een goed zorgbeleid voor haar burgers in te richten. Daar weet u inmiddels waarschijnlijk alles van. Zonder de inzet van mantelzorgers en vrijwilligers zal dit echter niet gaan lukken. Ook dat is bekend. In deze brief willen wij aandacht vragen voor de zorgvrijwilligers en pleiten voor een intensievere samenwerking tussen formele en informele zorg in uw gemeente.

Druk op vrijwilligers neemt toe

De landelijke politiek heeft aangekondigd dat burgers met een zorgvraag steeds vaker een beroep zullen moeten doen op het eigen netwerk of op vrijwilligers. Mantelzorgers en vrijwilligers krijgen daardoor een steeds belangrijker aandeel in de zorgverlening en het welzijn van hun medemens. Investeren in zorgvuldige scholing, matching, begeleiding en ondersteuning is dus van groot belang zodat de grenzen van de zorgvrijwilligers worden bewaakt en de mantelzorger overeind blijft!

3,5 miljoen mantelzorgers

De bereidheid om voor elkaar te zorgen is er! In Nederland zorgen 3,5 miljoen mantelzorgers voor een hulpbehoevende partner, ouder, kind, vriend of buur. Er zijn 420.000 zorgvrijwilligers die ondersteuning bieden aan thuiswonende kwetsbare mensen. Mantelzorgers en zorgvrijwilligers geven samen 80 procent van de zorg aan mensen thuis. Deze zorg wordt langdurig, onbetaald en niet beroepshalve gegeven. Dit levert de samenleving een waarde op van 4 tot 7 miljard euro per jaar.

Handjehelpen is al 35 jaar betrokken bij de inzet van vrijwilligers in de zorg. De kracht van Handjehelpen is het maken van de juiste koppeling tussen een hulpvrager en een vrijwilliger of stagiaire. In 2013 is in Utrecht en de omliggende gemeentes door meer dan 1000 vrijwilligers en stagiaires circa 100.000 uur hulp geboden. Ruim 1200 kinderen en volwassenen met een beperking worden inmiddels op deze manier praktisch ondersteund. Daarmee verlicht Handjehelpen ook de taken van de mantelzorgers en andere gezinsleden. De sociale meerwaarde is wederzijds: ook voor de vrijwilliger is het contact zinvol en het werk bevredigend.

Welzijn beter, kosten omlaag. Het kan!

Door het verbeteren van de samenwerking tussen de formele en informele zorg is het mogelijk om tegen minder kosten toch goede zorg te blijven geven. Wist u dat het inzetten van een hulpuur van een vrijwilliger of stagiaire 8 tot 10 keer goedkoper is dan een uur van een formele hulpverlener?

Handjehelpen heeft een aantal projecten opgezet met formele zorgaanbieders waarin we aantonen dat welzijn omhoog gaat en kosten omlaag gaan als er naast de formele hulpverlener ook een vrijwilliger of stagiaire ingezet wordt. Samen met zorgaanbieders als Careyn, Abrona, VitrasCMD en MEE laten we in diverse pilots zien dat het mogelijk is om minder kosten te maken. Ook participeren wij in diverse gemeentelijke pilots in ons werkgebied, zoals bijvoorbeeld Utrechtse Heuvelrug, stad Utrecht, IJsselstein waar we als informele partij worden betrokken bij de opzet van sociale wijkteams of buurtteams.

Ik vertel u graag meer hierover!

Gaat de invulling van de informele zorg en de broodnodige ondersteuning aan de mantelzorger door de vrijwilliger u aan het hart? En zou u graag wat meer willen horen over de ontwikkelingen in de zorg, de rol van de zorgvrijwilliger in uw gemeente nu en in de toekomst en de resultaten van de pilots van Handjehelpen? Dan kom ik graag een keer langs om met uw fractie in gesprek te gaan.

Wij willen u hoe dan ook vragen om de informele hulp te agenderen in een Raadsvergadering en om het College van Burgemeester en Wethouders te bevragen over de inzet van informele hulp en de inschakeling van een professionele organisatie daarbij.

U kunt ons bereiken op 030- 263 29 50.

Met vriendelijke groeten,

Irene Domburg
Directeur

Voor meer informatie: www.handjehelpen.nl

Bijlagen:

1. Regeerakkoord Rutte II en de gevolgen voor de informele zorg
2. Een paar cijfers
3. Activiteiten Handjehelpen in het kader van transitie AWBZ
4. Een paar reacties van zorgvragers

Regeerakkoord Rutte II en de gevolgen voor de informele zorg

De laatste jaren zijn de zorgvraag en de zorgkosten toegenomen. Dit komt door de toenemende levensverwachting, technologische ontwikkelingen, maar bijvoorbeeld ook omdat mensen steeds langer zelfstandig blijven wonen.

In oktober 2012 presenteerde de nieuwe coalitie (Rutte II) het nieuwe regeerakkoord. In dit akkoord met het motto 'bruggen slaan', staat onder meer dat er de komende jaren 5 miljard euro bezuinigd wordt op de zorg en dat er ingrijpende veranderingen plaats zullen vinden.

De gevolgen voor de informele zorg zijn:

- **Vaker beroep op informele zorg**

Het is de bedoeling dat mensen eerder en vaker een beroep gaan doen op familie, vrienden en buren voor zorg en ondersteuning, omdat de 'zorg met een medisch karakter boven zorg met een niet-medisch karakter wordt gesteld'. Hierdoor zal de druk op informele zorg toenemen.

Deze tendens was er al langer. In het regeerakkoord is echter geen aandacht is voor de (h)erkenning en ondersteuning van mantelzorg en zorgvrijwilligers.

- **Meer verantwoordelijkheid naar gemeenten**

De AWBZ in de huidige vorm houdt op te bestaan en wordt vervangen door een kern-AWBZ voor enkel en alleen de instellingszorg. Dit kan zowel via zorg in natura als met een persoonsgebonden budget.

Gemeenten worden via de WMO geheel verantwoordelijk voor de activiteiten op het gebied van begeleiding en verzorging. De aanspraken op begeleiding en verzorging worden hierbij beperkt, de dienstverlening wordt versoerd en er wordt scherper gekeken naar wie de zorg het hardste nodig heeft.

In 2015 worden begeleiding en persoonlijke verzorging overgeheveld naar gemeenten. Al vanaf 2014 vervalt de persoonlijke verzorging bij een indicatie korter dan 6 maanden. En in 2015 gaat ook de totale jeugdzorg naar de gemeenten. Dit gaat gepaard met een bezuinigingsopdracht voor gemeenten.

(Bron Mezzo)

Een paar cijfers

De bereidheid om voor elkaar te zorgen is er. In Nederland zorgen 3,5 miljoen mantelzorgers voor een hulpbehoevende partner, ouder, kind, vriend of buur. Het aandeel mantelzorgers dat lang en/of intensief helpt sinds 2001 is met 20 procent gestegen (SCP). Er zijn 25.000 vrijwilligers die een-op-een ondersteuning bieden aan thuiswonende kwetsbare mensen.

Mantelzorgers en zorgvrijwilligers geven samen 80 procent van de zorg aan mensen thuis. Deze zorg wordt langdurig, onbetaald en niet beroepshalve gegeven. Bijna twee derde van de mantelzorgers ziet effecten bij degene aan wie zij hulp geven, zoals uitstel van tehuisopname. Dit levert de samenleving een waarde op van 4 tot 7 miljard euro per jaar.

Van alle Nederlanders boven de 16 jaar, biedt ongeveer 11 procent mantelzorg aan een familielid, vriend of andere bekende. Deze zorg wordt geboden vanuit een persoonlijke relatie met de betrokken zieke of gehandicapte.

Dit levert waardevolle ervaringen op, maar kan ook voor overbelasting van de vaste mantelzorgers zorgen. Het is daarom van groot belang dat de mantelzorgers af en toe zijn accu op kan laden.

3,5 miljoen mantelzorgers van 18 jaar of ouder. Dat is 1 op de 4 volwassenen!
2,6 miljoen mensen geven meer dan 8 uur per week en/of langer dan drie maanden hulp. Dat is 20 procent van de volwassen bevolking!

450.000 mantelzorgers voelen zich zwaar belast of overbelast (2008). Dat is een toename van 50 procent sinds 2001.

Een kwart van alle jeugdigen van 12-15 jaar groeit op met ziekte en zorg in de thuissituatie.

Er zijn 420.000 vrijwilligers actief in de zorg. En 25.000 vrijwilligers geven intensieve vrijwilligerszorg, zij helpen naar schatting elk jaar 34.500 hulpbehoevenden en mantelzorgers.

Van de mantelzorgers met ondersteuning

- vindt 92 procent dat deze ondersteuning positieve effecten heeft
- kan 83 procent de zorg beter aan
- voelt 75 procent zich minder belast

(Bron Mezzo)

Activiteiten Handjehelpen in het kader van transitie AWBZ

In het licht van de komende overheveling van de AWBZ-taken 'Begeleiding' en 'Kortdurend verblijf' (respijtzorg) naar de gemeenten kunnen veel mensen tussen wal en schip gaan vallen. Handjehelpen heeft de afgelopen jaren kennis en ervaring opgedaan in diverse pilotprojecten, waarbij de primaire doelstelling is de mantelzorger te ontlasten.

- **Maatjes voor jong dementerenden**

Vrijwilligers worden langdurig ingezet bij mensen met dementie (tot 75 jaar) om samen te bewegen, bijvoorbeeld sporten, fietsen of wandelen, waardoor het ziekteproces wordt vertraagd.

- **Maatjes voor mensen met niet aangeboren hersenletsel (NAH)**

Vrijwilligers en stagiaires worden ingezet bij mensen met NAH (tot 75 jaar). Als gevolg van hun hersenletsel vergt deze groep hulpvragers veel zorg en wordt vrijwillige inzet vaak als te moeilijk bestempeld. Dankzij goede begeleiding en ondersteuning kan Handjehelpen deze vrijwillige inzet leveren.

- **Logeeropvang**

Handjehelpen kan voor gezinnen met een gehandicapt kind of jong volwassene een logeergezin op maat zoeken. Begeleiding en scholing van de gezinnen wordt geheel door Handjehelpen verzorgd. Een goed alternatief voor mantelzorgers, vooruitlopend op het verdwijnen van de AWBZ indicaties

Goede samenwerking met de formele zorg

Handjehelpen heeft de afgelopen jaren veel samengewerkt met de formele zorgverleners, wat meer tijd en aandacht voor de hulpvrager heeft opgeleverd, de totale zorgkosten heeft verlaagd en de formele zorgverlener de kans biedt zicht te richten op de eigen expertise.

- **Gezinsondersteuning via het CJG**

Gezinnen met jonge kinderen, waar het niet lekker loopt en waar wel een extra steuntje in de rug kan worden gebruikt, hebben niet altijd de 'zwaardere' opvoedingsondersteuning nodig. Een vrijwilliger of stagiaire van Handjehelpen kan bereiken dat zwaardere hulp niet of korter nodig is.

- **Ondersteuning voor hulpvragers met ambulante begeleiding**

Door de verdergaande extramuralisering van de zorg, met name bij psychische of psychiatrische problemen, kunnen mensen wel zelfstandig wonen, maar is ambulante begeleiding nodig. Er is dan vaak geen tijd om begeleiding te geven bij participatie/vrijtijdsbesteding. De vrijwilligers en stagiaires, die hiervoor van Handjehelpen een intensieve begeleiding krijgen, kunnen voor deze moeilijke groep veel betekenen.

- **Ondersteuning van mensen met een ‘sociale handicap’**

Bij het maatschappelijk werk komen relatief veel volwassenen terecht die moeite hebben om hun leven op de rails te houden. In een aantal gemeenten werkt Handjehelpen nauw samen met het maatschappelijk werk om de formele hulp zo beperkt mogelijk te houden en informele zorg in te zetten met als doel de hulpvrager in z'n eigen netwerk te versterken.

Participatie in de praktijk

Vooruitlopend op de Participatiewet heeft Handjehelpen in een aantal gemeenten pilots gedaan waarbij - in nauwe samenwerking met de Sociale Diensten van de gemeenten - bijstandsgerechtigden of mensen met een WSW-indicatie vrijwilligerswerk zijn gaan doen.

- **Mensen met een beperking als vrijwilliger voor huis-tuin-en-keukenklussen**

Mensen die, bijvoorbeeld als gevolg van een lichte verstandelijke handicap niet een reguliere baan kunnen krijgen, kunnen via Handjehelpen als vrijwilliger ingezet worden voor huis-tuin-en-keukenklussen bij mensen die als gevolg van ouderdom of een handicap/chronische ziekte ondersteuning nodig hebben. Hiervoor in aanmerking komen vooral mensen met een bijstandsuitkering, inburgeraars en mensen met een WSW-indicatie. Zij functioneren op trede 3 en 4 van de participatieladder. Handjehelpen doet in De Bilt de uitvoering van de Wijkdiensten en Lopik lopen proefprojecten.

Een paar reacties van de zorgvragers

In 2012 heeft Handjehelpen een onderzoek onder haar hulpvragers gedaan om de effecten van de hulp te meten. Hieruit wordt duidelijk dat de vrijwilliger/stagiaire een ongelooflijke steun in de rug kan zijn.

'Bij jullie kan je gewoon bellen, veel prettiger dan van het kastje naar de muur gestuurd te worden'

'Werkelijk super. Lieve meid, contact opbouwend met mijn zoon, verantwoordelijk en ze overlegt met ons als dat nodig is. En als we weg zijn, komt ze extra hulp bieden'

'De hulp van Handjehelpen past precies bij mijn wensen en behoeftes. Ik verlangde naar een vrijwilliger / buddy op mijn vrije dag, om deze dag gezamenlijk en leuk in te vullen. Dit gebeurt allemaal. Ook de mantelzorger is erg blij omdat zij met een gerust hart aan het werk is op deze dag'.

De middagen dat de vrijwilliger er is, worden altijd actief en leuk ingevuld. De activiteiten sluiten ook aan bij de interesses van de hulpvrager. Hij was vroeger timmerman en de vrijwilliger sluit hier bij aan door af en toe iets in elkaar te timmeren en de hulpvrager kijkt dan al genietend toe. De activiteiten zijn heel gevarieerd, film kijken, een stukje auto rijden of met de boot varen.

'Ze had aanleg om te luisteren. Ik vertelde vaak over wat er gebeurde en welke onderzoeken er plaats gevonden hadden. fijn dat ze luisterde'.

De mantelzorger geeft aan dat zij met een gerust hart naar haar werk kan. Ook wordt zij niet meer gebeld door haar man, zij kan haar werkdag volledig volbrengen. Eerder moest zij af en toe eerder weg omdat haar man het alleen zijn niet meer aan kon. Zij vindt de vrijwilliger zelf ook erg aardig en vertrouwt er op dat de vrijwilliger deze middag de zorg goed kan opvangen.

'Ik voel me erg verantwoordelijk voor mijn zoon, zat heel erg vast aan het zorgen voor hem. Nu kan ik weg gaan zonder schuldgevoel omdat de vrijwilligster bij hem is. Zo ervaar ik veel minder stress'.

'Doordat ik hulp ontvang blijf ik op mijn benen staan. Zonder deze hulp was ik ingezakt. Het geeft mij energie, waardoor ik het volhoud.'

'De twee andere kinderen vinden het leuk dat de stagiair langskomt, zij spelen mee. De stagiair komt vaak al langs voordat de hulpvrager thuis komt, zodat zij ook nog wat tijd heeft voor de andere twee. Moeder geeft hen in deze tijd geen extra aandacht, de stagiair neemt alle drie de kinderen onder de hoede.

'Ze kijken naar wat je wilt en wat je kan. Met sporten is er zeker rekening met mij gehouden. Ik kon niet lang en ver lopen, dus heb ik samen met mijn maatje heel kort gelopen en elke keer overal gestopt'.

De formele zorgverleners zijn er om sociale vaardigheden aan te leren. De stagiair van Handjehelpen is er om plezier te maken en te spelen. Op deze manier is het totaalplaatje van wensen en behoeften van de mantelzorger compleet.

(Bron: Enquête onder de hulpvragers, juni 2013)